

Wszystkie materiały tworzone i przekazywane przez Wykładowców NPDN PROTOTO są chronione prawem autorskim i przeznaczone wyłącznie do użytku prywatnego.

NIEPUBLICZNA PLACÓWKA DOSKONALENIA NAUCZYCIELI PROTOTO WE WROCŁAWIU

MATERIAŁY
Z KURSU KWALIFIKACYJNEGO

www.prototo.pl

PSYCHOLOGIA GŁUCHYCH

mgr Marta Muraszkowska

Program zajęć

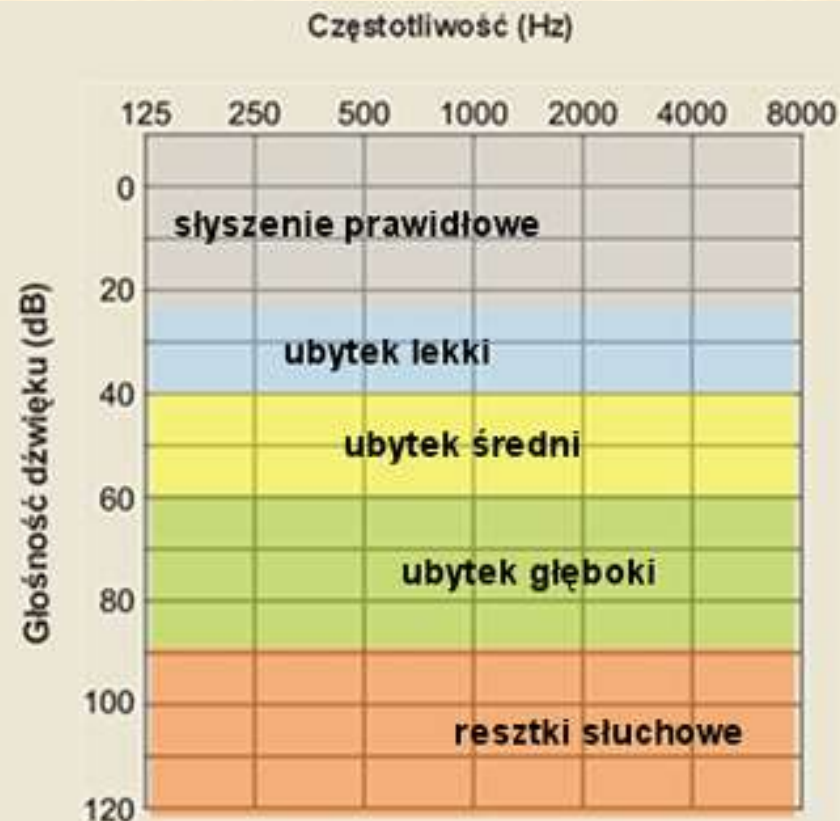
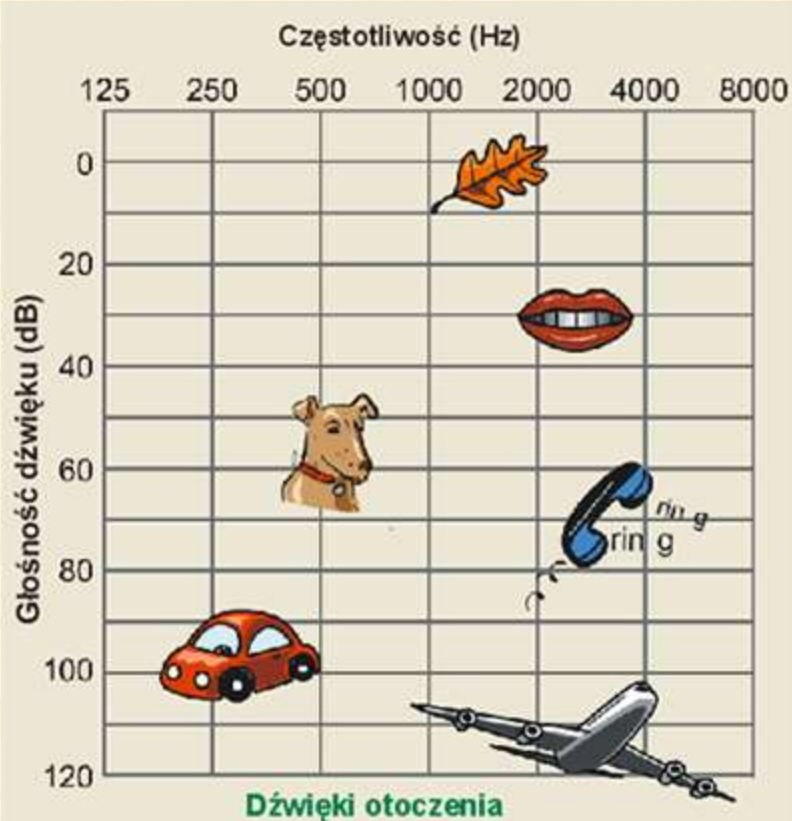
- Wprowadzenie do psychologicznej problematyki głuchoty.
- Uszkodzenie słuchu a czynności orientacyjno-poznawcze.
- Specyfika rozwoju wrażliwości i spostrzegawczości dzieci z wadą słuchu.
- Myślenie, jego rozwój i właściwości u dzieci z wadą słuchu.
- Specyfika procesów pamięci u dzieci z wadą słuchu.
- Funkcjonowanie intelektualne i poglądy na inteligencję osób z wadą słuchu.
- Sposoby porozumiewania się osób z wadą słuchu.
- Wpływ wady słuchu na sferę emocjonalną i osobowość.
- Postawy społeczne i dojrzałość społeczna dzieci i młodzieży z wadą słuchu.
- Profile kształcenia zawodowego oraz wskazania i przeciwwskazania odnośnie wykonywania niektórych zawodów przez osoby z wadą słuchu.
- Zaburzenia fizyczne i psychiczne współwystępujące z głuchotą.

Część I

**Wprowadzenie
do psychologicznej problematyki głuchoty**

Klasyfikacja wad słuchu

Ze względu na stopień uszkodzeń

Źródło: laryngologia.pl

1. Grupa dzieci z lekkim niedosłuchem, które uczą się w szkołach normalnych i nie korzystają z aparatów
2. Grupa dzieci ze średnim niedosłuchem, które mogą być kształcone w normalnych szkołach, lecz posługują się aparatami słuchowymi
3. Grupa dzieci z poważnym niedosłuchem. Mowa dzieci należących rozwija się głównie na podstawie słuchu lecz jest wadliwa i wymaga specjalnych ćwiczeń logopedycznych
4. Grupa z głębokim niedosłuchem, w której wyróżnia się:
 - dzieci z tak małymi resztkami słuchu, że nie są one praktycznie użyteczne mimo stosowania jakichkolwiek aparatów słuchowych
 - dzieci z wystarczająco dużymi resztkami słuchu, aby móc korzystać z aparatów wzmacniających
5. Grupa całkowicie głuchych

Ze względu na czas wystąpienia

- **Prelingwialne:** w pierwszych 2 latach życia, największy wpływ na funkcjonowanie jednostki, zwykle wiąże się z niemową jeśli nie zapewni się odpowiedniej opieki logopedycznej
- **Perilingwialne:** w trakcie uczenia się mowy
- **Postlingwialne:** kiedy mowa jest już wykształcona, występuje mowa wewnętrzna, trudności w przystosowaniu do grupy rówieśniczej

Inne klasyfikacje

- **Miejsce uszkodzenia słuchu:** głuchota przewodzeniowa (uszkodzenia ucha), centralna (ślimak, nerw słuchowy) i mieszana
- **Preferowane (możliwe) sposoby porozumiewania się**
- **Współwystępowanie z innymi zaburzeniami**

GŁUCHOTA PSYCHICZNA

Dziecko z prawidłowo zbudowanym narządem słuchu „odmawia” słyszenia wskutek silnych zaburzeń emocjonalnych. Brak umiejętności interpretacji wrażeń słuchowych, powiązania ich ze świadomością.

Przyczyny wad słuchu

- **głuchota dziedziczna** recesywnie lub dominująco, zespoły wad genetycznych, np. Ushera (wrodzona głuchota, postępująca ślepotą)
- **prenatalne**: m.in. różyczka, toksoplazmoza, cytomegalia, przyjmowane leki, awitaminoza, opryszczka
- **okołoporodowe**: m.in. niedotlenienie, uszkodzenia przy porodzie kleszczowym, konflikt serologiczny
- **poporodowe**: zapalenie opon mózgowych i mózgu we wczesnym dzieciństwie, choroby wirusowe, zakaźne przebiegające z wysoką temperaturą, nietypowo, z powikłaniami, urazy mechaniczne, akustyczne, chemiczne

Na konsekwencje ubytków słuchu mają wpływ:

- Wiek w jakim powstało uszkodzenie
- Rodzaj i stopień głuchoty
- Protezowanie (czy było, kiedy, jak długo czy nadal jest używane)
- Umiejętności wykorzystania pozostałych resztek słuchu
- Czynniki środowiskowe okresu dzieciństwa (typ szkoły, rodzice słyszący lub nie, w jakim towarzystwie przebywało dziecko)
- Aktualne środowisko rodzinne
- Podstawowe sposoby komunikowania się z otoczeniem
- Cechy osobowości osoby głuchej (motywacja, ogólny poziom inteligencji, temperament)

Część II

Wpływ wady słuchu na sferę emocjonalną i osobowość.

Urodzenie dziecka głuchego jako sytuacja trudna

- Relacja matka-dziecko jako podstawa kształtowania się relacji z otoczeniem; dziecko niepełnosprawne: matka w stanie traumy, niedostępna psychicznie, odrzucająca dziecko, zwł. gdy do ok. 2 r.ż. brak przesłanek dot. głuchoty /za: Dziecko w autoportrecie z zamalowaną twarzą, Marina Zalewska/

Dziecko w rodzinie słyszącej

- Dziecko głuche pozbawione ważnego kanału odbioru informacji z otoczenia, pozbawione go nie jest w stanie zrozumieć wielu sytuacji, rodzi poczucie izolacji, lęku.
- Rodzice stawiający wygórowane wymagania (presja nauczania się mowy), nieakceptujący

Stygmatyzacja i status osoby niepełnosprawnej jako czynnik kształtujący osobowość

Brak samodzielności, potrzebująca opieki, mniej
sprawna, mniej inteligentna (też w literaturze!),
mniej zaradna.

Należą nam/im się świadczenia, pomoc, wsparcie,
przywileje.

Nadmierna opiekuńczość wobec głuchego dziecka.

Życie w świecie słyszących

- nieumiejętność porozumienia się ze światem, poczucie izolacji, osamotnienia, bezradności w wielu kontaktach społecznych, niższe poczucie wartości, brak poczucia sprawstwa, zależność od innych.
- mniejszy zasób doświadczeń życiowych
- późniejsze rozumienie istoty stosunków społecznych

Cechy osób głuchych – wyniki niektórych badań.

- wyższy poziom neurotyczności, większa niedojrzałość emocjonalna, agresja, zła organizacja zadań
- chwiejność nastrojów, negatywizm, upór, złość
- egocentryzm
- postawa roszczeniowa
- sztywność myślenia, pasywność, konformizm
- zawyżona samoocena, zwykle życzeniowo – pragnieniowa
- brak zaufania, niepokój, niepewność, depresyjność, reakcje społeczne

Dzieci głuche rodziców słyszących o wiele częściej doświadczają problemów emocjonalnych niż dzieci głuche rodziców głuchych.

Powody:

- wczesne **badania audiologiczne u DRN** (podejrzanie głuchoty); wczesna opieka, nauka języka migowego
- rodzice słyszący dowiadują się o głuchocie ok. 3 roku życia dziecka (brak rozwoju lub znaczne upośledzenie mowy); dziecko do tego czasu jest bez opieki, rozwój mowy nie jest stymulowany, nie zna języka migowego
- nawet gdy nauczy się języka migowego w domu może nie mieć z kim porozmawiać

Warunkiem dobrego przystosowania dziecka głuchego może być nauka przez rodzinę języka migowego.

Młodzież ucząca się w szkołach dla głuchych jest lepiej przystosowana emocjonalnie i ma mniejsze poczucie izolacji, ma także wyższą samoocenę i mniejszy poziom neurotyczności.

Skutek: większe oddalenie dziecka od rodziny pochodzenia. Ograniczanie kontaktów do osób głuchych a w przyszłości zakładanie rodzin, grup nieformalnych w środowisku osób głuchych. Grupy te mogą cechować się hermetyzmem i niechęcią wobec osób słyszących. Dają jednak uczestnikom możliwość pełnienia różnorodnych ról społecznych, trudniejszych do zdobycia w świecie słyszących.

głuchy czy Głuchy?

przystosowanie do życia w społeczeństwie słyszących czy
akceptacja głuchoty i uczestnictwo w „mniejszości
językowej” głuchych?

rola surdopedagogów

Dziękuję za uwagę!

Zapraszam do dyskusji!